

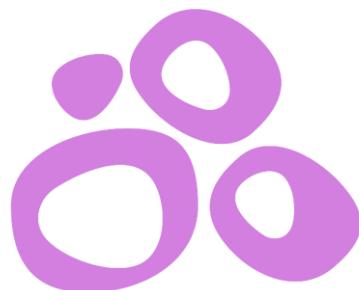

יְהֻדָּנָמִיךְ

מדינת ישראל
משרד החינוך

עטופים באהבה

מענים חינוכיים (חברתיים, רגשיים ולימודים)
למרכזי חינוך ייחודי

מלחמה חרבות ברזל

משרד החינוך

חשון, תשפ"ד

מדינת ישראל
משרד החינוך

נשות אנשי חינוך יקרים,

מורה למורים / חפצי זהור
לחיות איש חנוך
בעת קלהותה
זה לא לנפות
לעשות הלהקה

לחיות איש חנוך
זה לחיות מורה דרך
להשרות בטחון
לא במשורה ולא בערף

לחיות מגדליות
שפפיץ באהבת חם
אמנה ותקווה
לכל איש ואדם

לחיות איש חנוך
זה לחיות רם בעפוד ענן
אפיק וunchedש כצוק איתן
ולבן אהבה בלבבות
שאינם מברזל, ולא פרבota

לחיות אנשי חנוך
זו תפקידית השליחות
הപישלכט אפקת אדם ואיכות
ואגה בקייחד בזקיות הגדרה
עטקת הפשטות ונטולת
התהלה

נשות ואנשי החינוך הם מעמודי התווך של החברה בעתות שגרה ולא כל שכן בעת ההז. מדינת ישראל נמצאת בשעה קשה ומתמודדת עם מציאות מורכבת. עם הקמת מרכז הקליטה לקחנו על עצמנו משימה יקרת ערך שטרתה לתת מענה חינוכי תומך ומשמעותי לילדים ולבני הנוער, בהתאם לגילים השונים. הילדים ובני הנוער חוותחו מוכਬדות ואנו שם בשביבם. במרחבים החינוכיים נגענו להם מענה חברתי, רגשי ולימודי. יחד עםם ועם משפחתם ניצור יציבות וסדר ים, נכון אותם לפעילויות ולעשיה ונאפשר להם, בעידנות וברגשות, להזכיר בכוחותיהם ובתקווה שבilibם. כצוות חינוכי, התפקיד שלכם בהכראותם של הילדים שנוטקו מבתיהם ומסביבתם הטבעית הינו תפקיד מרכז וחשובי, וכל התערבכות חינוכית ונוכחית שתעשה תהיה תרומה חשובה להתחואשות הילדים ולהתמודדותם. להתמודדות עם אירופי משבר ולחץ עומדים לרשומות עקרונות מותך "מודל מעש" להagation עזרה ראשונה נפשית" מבית היוצר של ד"ר משה פרחי:

1. היו לצד תלמידיכם, הבינו מחויבות ותארו את היוככם נוכחים לצדם.
2. עוזרו אתם לנקט בפעולות ועשיה שייגרמו להם לתפקד ולהוכיח.
3. עזרו להם לצאת מההצפה הרגשית בעזרת שאלות שמידע פשוטות ושאלות נימוקין.
4. סכמו אתם בקצרה את רצף האירועים והדגישו שכעתם הם מוגנים ושאתם כאן לצדם

כל אחד ואחת מכם הינו קרן או עבר ילדים מכל שכבות הגיל ומכל האוכלוסיות במרכזי הקליטה. הוא ברוחים בעשיותכם.

יחד ננצח!

שלכם ובשבילכם,
איינה זלצמן
סמנכ"לית בכירה ומנהלת המינהל הפדגוגי, משרד
החינוך

תוכן עניינים

4

פתח

6

שירות פסיכולוגי ייעוצי (שפ"י) - דגשים

11

מודלים פדגוגיים ועקרונות מנהים

12

מטרות המרכז החינוכי

•

13

שיישה עקרונות פדגוגיים מחזקី חוסן

•

16

מודלים תפעוליים לעכודה במרכז החינוכי

•

17

ארגון הלמידה והלומדים באופן גמיש וモתאם צורך – גמישות
לצד יציבות

•

19

מענים לפי שלבי גיל

20

חינוך לגיל הרך

•

23

חינוך היסודי

•

27

חינוך העל יסודי

•

29

חינוך טכנולוגי

•

30

חינוך מיוחד

•

34

אוכלוסיות מיוחדות

•

38

עקרונות חברתיים – לאומיים ומענים חברתיים-קהילתיים
(מנהיג חברה ונוער)

46

חומרם ממרכזי הפסיכ"ה

49

נספחים

פתרונות

- בימים אלה אנו **מתמודדים עם מצב בטחוני מורכב**, שמשמעותו על כלל מדינת ישראל ועל מוסדות החינוך בפרט. בעקבות האירועים הקשים פונו משפחות רבות למרכזי הקליטה של פיקוד העורף ברחבי הארץ.
- כדי לתמוך בילדים ובכני הנוער המפוניים, הקמנו **מערכת חינוכית יהודית, המותאמת לצורכיهم הרגשיים והחברתיים**.
- חשוב לציין כל העת שחלק מהילדים ובני הנוער יגיעו למפגש החינוכי-חברתי מתוך CHOICE כאב וחסר; אובדן של אנשים שטוביים להם מהכיתה ומהמוסד החינוכי, כמו גם דאגה לאורל נעדרים וחתופים, נוסף על מרחק מהבית הפיזי או מאובדןנו. **הזמןה ליצירת "מבנה חברתי חינוכי חלופי" עלולה להזכיר בהם קושי או התנגדות שחשיבות יהיה להכיל ולתת להם מקום**.
- אנו מודעים להבדלים בין המרכזים השונים: בגודל האוכלוסייה, במגוון הגילאים, בצורכי הלומדים ומאפייניהם, במצב הרגשי של הקהילות ושל התלמידים בפרט וביכולות של הקהילה הקולטת.
- חברת זו, שתתעדכן בשוטף על פי הצרcis מהשתה, תוכל לסייע לכם, צוותי החינוך לארגן ולדיק את המענינים הпедagogים במרחביכם החינוכיים המקומיים.

אנחנו כאן בשכilityם לאורך כל הדרכ

הבהרה

צוותים יקרים,

חוברת זו הופקה בימים של "מלחמת הרבות ברזל", על מנת לאפשר התחליה של רציפות תפקודית וחברתית.

מומלץ להתאים את הפעולות ברגישות ובהתאם למאפייני הקבוצה והזמן, ולהפעיל שיקול דעת מתוך היכרותכם את הילדים והאירועים עםם הם מתכוודים.

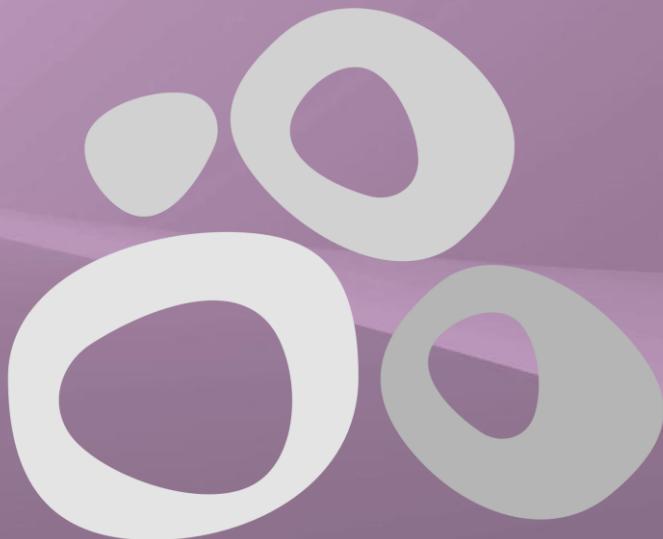
במידה שתתקלו בתכנים שפחות רגשיים לעת זהן, אנא הימנעו מלהשתמש בהם וערכנו אותן כדי שנמחק אותן.

מדינת ישראל
משרד החינוך

השירות הפסיכולוגי ייעודי (שפ"י) - דגשים

מענה רגשי - השירות הפסיכולוגי ייעוצי

כל הזכויות במרכז החינוכי

תודה.

תודה על שנותם להיות שגרירי הייציבות והתקודם עברו לידי מרכז הקליטה. תודה על שאתם משמשים עבור התלמידים מקום מגן של נחמה שבו תלו אותם, תעטפו אותם ותרעיפו עליהם חום אנושי ותקווה.

בעזרתכם יצכו הילדים ובני הנוער להחזיר לעצם תחושה של רציפות תפקודית, לשוב ולכצע משימות הקשורות להם מהבית ומשגרת היום יום החינוכית והחברתית.

הפגשים הקבועים, קבוצת בני הגיל והנוכחות של אנשי מקצוע זמינים, קשובים ואכפתניים, יעניקו לתלמידים חוות שראים אותם, שודגים לצורכייהם ושהם מגונים ומוקפים בתמיכה.

בעבודה החינוכית עם הילדים ובני הנוער נשאף לחזק אותם על פי ארבעה עקרונות התרבות:

1. חיבור לחוויות שלהם ומתן תוקף למאה שהם מרגישים
2. חיבור למשמעותם שליהם ולמה שעוזר להם
3. חיבור הילדים להיוות אתנו כאן ועכשו במקום מגן
4. הפניה לתקודם, לפעילות ולעשיה וחיבור לתקווה

בפגשים נשאל את התלמידים לשלומם **כעת** ומה עוזר להם להתמודד, ונשאף ש渴בוצת הלמידה תהיה מרחב מגן שבו התלמידים יכולים להתבטא ולשתף. כמו כן נזכיר שיש ילדים שיתקשו או שימנעו בשלב זה מלהשתף במילוי באשר על ליבם, יש לכבד זאת ולאפשר להם להתבטא בדרכים חלופיות.

אני זוכר, איךם לבדי בכל אחד ממרכזי הקליטה פועל מרכז טיפול ובו פסיכולוגים, עורכי סוציאליים ובעלי בריאות הנפש בהם תוכלו להיעזר במידת הצורך.

מענה רגשי - השירות הפסיכולוגי ייעוצי

במהלך שיח עם התלמידים, מומלץ לפעול על פי השלבים הבאים:

• נקייב ברגשות לדברי התלמידים

אם תלמיד ישתף במליאה באירוע שחווה, **נעוזר לו להבנות את ההתרחשויות לכדי רצף כרונולוגי** (התחלתה – אמצע – סוף) ולבחין בין עובדות, רגשות ומחשבות. נדגיש שהאירוע הסטיים.

• **נדגיש שהאירוע הסטיים** ושכעת אנחנו נמצאים **במקום מוגן** בו דואגים לו ושמוררים עליו.

• **נחבר אותו למה שהוא מרגיש כאן ועכשויל יכולות ההתמודדות שלו**: "אני שומעת שאתה מפחד/ עצוב/ כועס, זה טבי להרגיש ככה ואני מבינה אותך. בוא נראה יחד מה עזר או עוזר לך להתמודד ומה יעזר לך עכשו?"

• **נהייה ערנניים**, ובמצבים בהם תלמיד יתאר לפרטיו פרטים אירוע קשה שחוווה, נעוזר אותו בעדינות ונאמר לו: "אני שומעת שיש לך דברים חשובים לשאף. אני רוצה להקשיב לך ולשמעו אותך בפרטיות. בהמשך היום נפגש שנית, אתה תספר לי ואני אקשיב לך". ואז – חשוב למצוא בהקדם את הזמן להיפגש עם אותו תלמיד בליווי גורם טיפולית או בהכוונתו.

זמן לתלמידים **סדר יום שיכלול פעילויות חינוכיות ולימודיות בדגש על הפגה, חוויה, תפקוד, עשייה וחברות**, ומתוכן נעבד על החיבור לכוחות; נעוזר לתלמידים להזכיר בכוחות שלהם ולזהות כוחות חדשים. **ኖכל לזהות את סגנון התמודדות השונים בעזרת מודל "גשר מאח"ז"** של פרופסור מולி להז שמתאר שישה ערכיו התמודדות: גוף, שכל, רגש, מערכת אמוןנות, חברה, דמיון.

אנו מודעים לאודל המשימה ויודעים שכחلك מהnocחות שלכם ומתוך הקשר החינוכי תחשפו לסיפורים קשים.

שיםו לב לרוחה הנפשית שלכם ומדיום שתפו את גורמי התמיכה והסיעו.

האמינו בעצמכם שאתם האנשים הנכונים למשימה רגישה זו, ושכל תשומה שלכם היא משמעותית ותורמת לתלמידים בתמודודותם.

מה נהנה להשיג בעבודה החינוכית עם התלמידים

זמן לעצמי עם עצמי

זמן ומרחב לפעילותות בדגש על עבודה עצמית בתנאים מוגנים ובפרטיות: יצירה, קשיבות, האזנה למוזיקה, כתיבת יומן, כתיבת מכתבים, ספורט, חיבור למחביכים, תחומי עניין וכישרונות

יעידוד לתפקוד

יעידוד לעשייה ולכיצוע ממשימות יצירה, משחקים חשיבה וחידות שיספקו חוויית הצלחה

יצירת תחושת

רציפות

הקפדה על סדריות, יצירת סדר ביום מוכנה, עקבי ומוסתאם

יעידוד לתנועה

ולחיזניות

ביצוע משימות שדורשות פעילות גופנית, תנועה, תזזה למרחב, מאמצ

תחושת שייכות

עיצוב המקום באופן מזמן שהייה מסודר מראש עם מקומות ישיבה כמספר הילדים, באם ניתן להכניס בו מדף או תיקיה אישיים

זיהוי סגנון התמודדות אישי

шиיקוף סגנון הפעולות שמבצעים הילדים ומגוון הפעולות שהם נוקטים כחזקה, כמקור כח וכסגנון התמודדות (גש"ר מהח"ד)

תחושה שאני מוכן

מתן תוקף לחוויות שהתלמידים מעלים, הצגתן כטבעות למצב והעברת מסר של קבלה והכנה (הימנעות משיפוריות)

החזרת תחושת שליטה

מתן אפשרות לה恬בות ולבירה של משימות למידות ומשימות שאין למידות, כמו הצעת יזמות פועלות של עזרה במשפחה/קהילה, מתן הזדמנויות לעיצוב הסביבה

יצירת אווירה של "יחד"

בנייה הקבוצה, משחקים חברותיים, טקסיים חברותיים, פעילויות קבועות

החברה לקהילה

נקיטת פעולות של מעורבות וערכות הדדיות בקהילה

תקווה ונחמה

יצירת אווירה עוטפת, אכפתית, חמה, שתאפשר להציג בהדרגה תחושת ביטחון ותקווה

מדינת ישראל
משרד החינוך

מודלים להתמודדות ושיח

[גשר מאח"ד](#) (קישור)

[גלאית מעש"ה – הגיל הרך](#) (קישור)

[גלאית מעש"ה – תלמידי בית הספר](#) (קישור)

מערכות פעילות

בתוך הקישורים המופיעים בחלק זה, ישנים חומרים בהתאם
גם לחברת החרדית וגם לחינוך הממלכתי-דתי

[מאגרי כ"ח](#)
[لتלמידי בתி](#)
[הספר העל](#)
[יסודות](#) (קישור)

[מאגרי כ"ח](#)
[لتלמידי בתיה](#)
[הספר היסודיים](#)
(קישור)

[מאגרי כ"ח](#)
[לגיל הרך](#)
(קישור)

תכניות התערבות

חג

[ערכות משחקים](#)
(קישור)

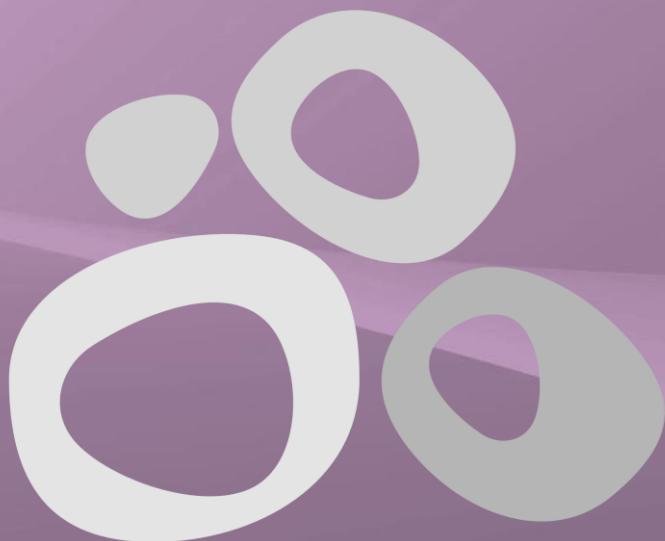
[התערבות חיובית](#)
(קישור)

מדינת ישראל
משרד החינוך

מודלים פדגוגיים ועקרונות מנהיים

מטרות המערך החינוכי

1. לספק **רציפות תפקודית**, באמצעות מסגרת בטוחה של שגרה קבועה, ככל הניתן, מבוססת סדר יומם.
2. לספק **מרחב מוגן** שיאפשר לילדים רציפות חברתית ומענים רגשיים להגברת תחושת השVICות והביטחון.
3. להעניק **מענה לימודי לתלמידים**, בהתאם לצורכיהם ולמנעד הגיל.
4. להעניק להורים **זמן ופניות לנדרש מהם לנוכח המצב**.

חשוב לשים דגש על השבת תחושת שליטה וחיזוק מסותגות:

1. **נאפשר לתלמידים בחירה בין פעילות או תכנים, ונשלבם במשימות בחיי היום-יום**, כגון ארגון המרחב, סיוע בהagation ארוחות הבניינים, עזרה זה לזה - עשייה מייצרת משמעות.
2. **זמן לתלמידים חוות הצלחה** בעזרת פעילות לימודיות, חברתיות, יצירתיות שמכרות להם, "פתרונות" לביצוע מבחינתם וنعمות להם.

שיעור עקרונות פדגוגיים מחזקי חסן

רציפות:

התלמידים חוותה של נתק מרצף שגרת החיים. תכנית הלמידה מזכיר להם שהחברים ממשיכים ושהסדר הטבעי נשמר, למרות האבל והאובדן. בעזרתו סדר היום הלימודי התלמידים יכולים לחזור לתפקוד ומתרך כך להשיכם לעצם מידה של שליטה וביטחון.

דוגמאות לפעולות ישומיות:

- מומלץ לבנות סביבה לימודית וסדר יום לימודי שדיםם למערכת החינוכית בימי שגרה.
- מומלץ לשאול כל תלמיד בשיחה אישית מה ירצה שנשמר או נמשיר ממנו שהוא נהוג בכיתה, ולעצב בהתאם את סדר היום והפעילויות במהלך היום.
- תלמידים שהיו בתהיליך טיפולו כלשהו, חשוב להמשיך ככל האפשר ברצף הטיפול ולהיוועץ בגיןם טיפולים המכירים או עובדים איתם.

פיתוח תודעה של מסוגלות וצמיחה:

אנו מבקשים לחזק את ההכרה של התלמידים שלבן הקשיים שהם חוות ושהאינם תלויים בהם, יש להם יכולת להתמודד עם הקשיים באמצעות הכוחות וחוזקתם שלהם ושבהם.

דוגמאות לפעולות ישומיות:

- מומלץ לשאול את התלמידים מה הם אוהבים לעשות וללמוד, بما הם חזקים, ולבנות בהתאם מערכת אישית שבה התלמידים חוות הכוחות של העצמה וחזק.
- כדי לאפשר לתלמידים למד זה את זה, לchnוך תלמידים צעירים, לארגן פעילות משחקיות וחברתיות וצדומה.
- חשוב לשחק לתלמידים שוב ושוב את החזקות, היכולות וההצלחות שלהם היום.

שישה עקרונות פדגוגיים מחזקי חוסן

שייכות:

תחושת שייכות ויחסים משמעותיים מסוימים בהתרומות בזמן משבר. חלק מתלמידים נתקו מהקהילה שלהם ואצל חלקם אף המרכיב המשפחתית והחברתית נפגע. מטור קר חשוב לחזק אצלם את תחושת השicityות לקבוצת השווים, לחבריהם ממקום מגוריهم ולמשפחותם.

דוגמאות לפעולות יישומיות

- שותפות ומעורבות התלמידים בארגון הפעילויות הלימודיות, בעיצוב סכיבת הלמידה שלהם ובתוכנן פעילויות הפאה.
- מומלץ לשלב הרכבי למידה בתוך מעגלי **שייכות** המקנים ביטחון לתלמידים (למידה בתא משפחתי, קבוצת חברים).
- מומלץ להרבות בלמידה שיתופית, במשחקים חברתיים, בפעילויות קבוצתיות.

בחירה:

- למרכיב הבחירה חשיבות מכרעת בהחרצת תחושת השליטה שהתערערה לנוכח השבר.
- מומלץ לשלב בסדר היום מרחבים בהם יש לכל אחד יכולת לבחור עם מי למד, מה למד, איך למד ואולי אף מתי.
  - לאפשר בכל זמן נתון בחירה למרחב מרגיע כגן פינת אמנויות, פינת האזנה למוזיקה – מומלץ להחליט עם התלמידים מה יהיו המרחבים הקבועים ואיך לעצב אותם יחד.

שישה עקרונות פדגוגיים מחזקי חוסן

תקווה:

תקווה ואופטימיות מחזקות חוסן בשעת משבר, מאפשרת לאדם להרחיך את נקודת המבט שלו ולנווע קידמה. מומלץ לבחר פעילויות שימושísticas הלק' רוח זה (לצד מתן לגיטימציה למגון הרגשות והתחושים).

דוגמאות לפעולות ישומיות:

- מומלץ לזמן פעילויות שעוסקות בתקווה, במחשבות חיוביות ובזיהוי הדברים שמעניקים לתלמידים תחושת הנאה ותחושת משמעותית כאן ועכשיו.
- מומלץ להזמין את התלמידים לזהות משהו קטן ששימש אותם היום או ביום לאחר מכן. מומלץ לשלב פעילויות שמצוינות שימוש בדמיון ובהומור.

משמעות:

כל אדם זקוק לתחושים משמעות. התלמידים שנעקרו מבתייהם-זוקקים למשמעות כעוגן. יש לאפשר לתלמידים מגוון דרכים להשפיע על המיציאות ולהשאיר גם במציאות זו.

דוגמאות לפעולות ישומיות:

- דימון פעילויות שמאפשרות יוזמה, ביטוי אישי ויצירת תוכרים בעלי נוכחות פיזית
- שילוב פעולות יצרה
- עשייה למען האחר – התנדבות, חונכות לתלמידים אחרים, סיוע במשפחה ובקהילה ועוד.

מודלים תפעוליים לעבודה במרכז החינוכי

מערכות החינוך במרכזי המפונים מצויים בשלבי הבניה, ברור שיש שונות רבה בין המרכיבים וכפי הנראה חלק ישנו את המודל בהתאם למציאות המשתנה. מוצעים כאן מספר מודלים שעשויים לסייע בהבנית המערכת.

1. מודל קלאסי – למידת בוקר בין 08:00 - 13:00, הכוללת מענים רגשיים ו/או טיפוליים, חברתיים ולימודים.

2. מודל משולב – למידה בכתי ספר באזור מרכז המפונים בשעות הבוקר, מענים רגשיים ו/או טיפוליים, חברתיים ולימודים ינתנו אחר הצהרים.

3. מודל גמיש – תכנון יומי משתנה, מבוסס ניתוח מתמיד, המשלב פעילותות לחיזוק החсон הרגשי, פעילותות חברתיות ופעילות לימודיות.

4. מודל למידה מרוחק - מתן מענים דיגיטליים מותאמים ללמידה עצמית. מודל זה יכול להיות משולב במודלים الآخרים או כמודל בפני עצמו.

• **המודלים ניתנים ליישום במבנה ארגוניים שונים** – מבנה כיתתי / משפחתי/ קהילתי / קבועתי (דו-גילי או רב-גילי).

בשיעור בחירת המודל יש לקחת בחשבון את הרכב התלמידים, הגילים, הצרכים המיוחדים ורמת התפקוד. יתכן שייהי צורך ליצור קבועות קטנות יותר לשילוב תלמידים עם מגבלות, בהלמה לרמת התפקוד ובհיעוועצות עם גורמי המקצוע בקהילה.

ארגון הלמידה והלומדים באופן גמיש ומותאם צורך – גמישות לצד יציבות

שיישה ממדים לארגון הלמידה למרחב החינוכי - בכל מרחב חינוכי בהתאם בזמן ולהקשר, יתקיים מהלך של בחירה מודעת מתוך אפשרות אפרוריות שונות לבנייה הלמידה המתאים.

לצד הגמישות מומלץ למסד מבנים קבועים לייצור רציפות ושירותים מיטביים עבור הלומדים והלומדות.

העכודה במרכז החינוכי מחייבת גמישות והתנסות ביציאה ממוגנות מקובלות של זמן, סביבה, תכנים וארגון הלומדים.

*פירוט בדף הבא

ארגון הלמידה והלומדים באופן גמיש ומותאם צורך

ארגון הלומדים – רב גילי, דו גילי, חד גילי, קבוצתי, משפחתי אישי. מומלץ שבתוך הגמישות תהיה קבועה מבנה יוצאים ואליה חוזרים.

ארגון הזמן – ייחidot זמן גמישות, يوم רציף, יום מפוצל, לצד הגמישות חשוב שיתוף בסדר יום המכיל סדרות קבועה ככל הניתן, להחזרת תחושת סדר ושליטה. לדוגמה: מפגש בוקר קבוע.

סביבת למידה – בהתאם לאופי המבנה והמתknים של המרכז או המוסדות המארחים ניתן ליצור סביבות פנימיות וחוץ, סביבות שהלומדים שותפים בעיצובן, סביבות המאפשרות פעילותות בעלות אופי שונה לסטודנטים השונים. לצד הגמישות מומלץ ליצור מרחב רוגע קבועים של יצירה, האזנה למוסיקה ועוד. [מגון רחב של רעיונות](#)

אופן הלמידה – פיזי, מרוחק, משולב (היברידי), למידה עצמאית, קבוצתית, פרונטלית. מומלץ שלא לאתגר את התלמידים באופני למידה שאינם מורגלים בהם, שיוצרים תסכול או התגויות מורכבות.

ארגון הלמידה – מיקוד בمعنىים רגשיים וחברתיים. שילוב בין תכנים יהודיים המותאמים לפניות התלמידים ולבחרותיהם. [דוגמאות לסדר יום מומלץ](#)

סוגי התכנים – שילוב של הפה, העשרה ותכנים למידה מגוונים. בכל תחום תוכן חשוב להתיחס להיבטים רגשיים-חברתיים, לייצור חוויות הצלחה, לבחירת תכנים מותאמים להקשר וכן חשיבות רבה לשילוב אומנות וcheinוך גופני.

[מענים לצוותים](#)

[חינוך כהן](#)

א严厉
חביב
כהן

מדינת ישראל
משרד החינוך

מענים לפוי שלבי גיל

החינוך לגיל הרך | מבוא

פרק זה עוסק בהיבטים רגשיים פדגוגיים הנוגעים לפעוטות ולילדים בגיל הרך ומתאר כלים לקידום וטיפוח היבטים רגשיים, מוטוריים, חברתיים ו שכלים.

פעוטות וילדים הם בעלי מאפיינים ייחודיים. בתקופה זו של חייהם הם נסמכים על המבוגרים המשמעותיים אשר מתווכים להם את המציאות, מתקנים להם תחושת ביטחון ומשפיעים על חוויתם הרגשית. במצב החירום הנוכחי ולאחר החוויות הקשות שחוו הילדים, המבוגרים נדרשים לכך ביותר שעת.

לנוכח המציאות המשתנה תתקנן סוגה טבעית באבני דרך התפתחותיות שהושגו זה מכבר וחשוב לשיער להורים להכיל את התופעות ההתקפתחויות אך גם לעקב אחריהן.

במצבי חירום ואי-ודאות חשוב מאוד ליצור רציפות, מתוך הבנה שהפעוטות והילדים אינם נמצאים בסביבה הטבעית שלהם. יצירה מבנים קבועים (מקום, צוות, סדר יום) ושגרה רגועה ככל האפשר, יקנו להם יציבות ותחושת ביטחון.

פעוטות וילדים מעבדים את המציאות דרך התנסות וחוויה, באמצעות הגוף והחושים, ולכן הפעולות המוצעות הן בעלות אופי הפגתי ומשלבות משחק, יצירה ותנועה.

החינוך לגיל הרך

דגשים לעשייה חינוכית בזמן חירום

- ✓ חיזוק הקהילתיות - לשם חיזוק תחושת השיעיות כגורם חוסן משמעותי.
- ✓ ייצירת שגרה - לשם חיזוק היציבות ותחושת הביטחון.
- ✓ ייצירת מרחב נעים ועוטף - לשם הקנייה ביטחון ורוגע.
- ✓ פעילותות קצרות - ליצירת הפגה וחיבור בין-אישי.
- ✓ הקשبة לצורכי הפעוטות והילדים והיעועצות וחשיבה משותפת עם הורים וגורמי מקצוע זמינים - לשם התאמת המעניינים והפעילויות.
- ✓ חיזוק הקהילתיות - לשם חיזוק תחושת השיעיות כגורם חוסן משמעותי.

עקרונות רוחב בעשייה החינוכית בגיל הרך

- ✓ התאמת הפעילויות החינוכית ליכולת ההשתתפות והתפקוד.
- ✓ קידום עצמאות תפוקידית, אפשר בחירה, השתתפות ופעלות.
- ✓ עידוד אינטראקטיות חברותיות
- ✓ התאמת הסביבה החינוכית לקבוצת הגיל וארגון סביבה המאפשרת התנסות רב חשישית, חוויתית ובוטחת, לצד מרחבי גישה ומנוחה.
- ✓ שימוש במרחבים טבעיים ככל שנייתן, בסביבה חינוכית שמשרת רוגע והנאה מהיפות שבסביבה הטבעית. זימון חומרים מן הטבע לפעילויות/ משחק במרחבים השונים.

החינוך לגיל הרך

יצירת מבנים גמישים
שאפשרים לעرب
ולשתף את בני
המשפחה בסדר היום
החינוכי

דגשים לבעודה עם תינוקות ופעוטות (לידה עד 3)

- ✓ יצירת מרחב נעים ועוטף – לשם הקניית ביטחון ורוגע.
- ✓ ליווי הפעולות והפעולות במילול ובטון דיבור נעים.
- ✓ ליווי הפעולות המשותפת בקרבה ומגע פיזי מותאם, חם ואוחב.
- ✓ שמירה והשגחה על התינוקות והפעוטות לאורך כל היום.
- ✓ שמירת קשר עין עם התינוק/פעוט לאורך הפעולות ומיקוד תשומת הלב של לגירוי.
- ✓ הקשבה לרצונות התינוק או הפעוט והעדפותו על פי תగובתו והתאמת הפעולות לכך.
- ✓ עידוד הפעולות לעצמאות לשם חיזוק תחושת מסוגלות
- ✓ עידוד הפעולות להבעה בדרכים שונות באופן מילולי ובلتוי מילולי.

דגשים לבעודה עם ילדים (3-6)

- ✓ יצירת מרחב רגוע, נעים ועוטף – לשם הקניית ביטחון.
- ✓ שימוש בטון דיבור נעים המשירה רוגע.
- ✓ הענות לזומות של ילדים, המחזקות תחושת יכולת ושליטה בבחירה ובחוללות של עצמם.
- ✓ חיזוק הילדים על דברים יומיומיים, על עצם ההגעה לפעולות, עזרה לחבר ועוד.
- ✓ הצעת מגוון רחב של פעילויות שיתאים להעדפות האישיות השונות של הילדים.
- ✓ מתן אחריות ותפקידים לילדים הקבוצה לשם חיזוק תחושת המסוגלות והשicityות לקבוצה.
- ✓ שיתוף הילדים ועידוד הפעולות והאחריות לקבוצה.

[אוסף לגיל הרך](#)

[תכניות ומענים חינוכיים מותאמים - חמ"ד](#)

החינוך היסודי | מבוא

פרק זה עוסק בהיבטים רגשיים פדגוגיים הנוגעים לתלמידי החינוך היסודי.

מה בפרק

בפרק זה נציג עקרונות, כלים ותרמים שונים, העומדים לרשומות צוותי החינוך במרכזים החינוכיים, לקידום היבטים אלו, ולפעוליות המאפשרות פתיחה וסגירת יום הלימודים, לצד הפגנות מגוונות במהלך הלמידה. בנוסף, מוצגים כלים לאיש החינוך לניהול קבוצת הלמידה – עקרונות לתהליכי הוראה-למידה בקבוצות קטנות.

עוד במסמך, פרקטיקות, לעידוד המוטיבציה למעורבות והשתתפות בלמידה וקידום הפעლנות האישית והקבוצתית, לצד הסרת חסמים לתלמידים שונים לצרכים.

מאפייני שכבת הגיל

תלמידים הלומדים בחטיבת הגיל – יסודי הם בעלי מאפיינים ייחודיים. בתקופה זו של חייהם הם מגבשים את שליטתם במילויות היסוד ובמיומנויות חברתיות.

הבנייה ההשלכית של תקופת החירות

תלמידים אלו חוותו, כמו יתר בני משפחותם,חוויות קשות שטלו את עולם מן היסוד ולא הכר. חלקם צעירים מכדי להבין את ההקשר המלא, וחלקם מתקשים להביע את תחושותיהם וזקוקים לסייע בתהליכי העבודה, באופן התואם את גילם ואת מצבם האישי - רגשי.

המעבר למרכז הקליטה ושבוש השגרה מתווספים להתמודדות, שחוות בתקופת הקורונה. ישנים תלמידים שרוב שנות לימודיהם אופיינו בהעדר רציפות וקביעות. תלמידי החינוך היסודי צברו פערים רבים, אשר משפיעים על יכולותיהם לבגש באופן מלא מיומנויות למידה, ולעתים אף מיומנויות חברתיות.

החינוך היסודי | מבוא

כל התלמידים נאקוּרוֹ מabitיהם, אך חלקם המשמעותי גם נאקוּר מחברת הילדים ומהמרקם החברתי אליו הם הגיעו והם נזקקים לסייע, תמיכה וללווי, הן בהתמודדות עם המצב הטרגי שנכפה עליהם באחת והן בהתקלמות והבניה מחודשת של מציאות חייהם.

חשיבות המענה לצרכים הייחודיים

כל כיתה וכל קבוצה היא הטרוגנית, אך במרכזיה הקליטה ההתבוננות על ההטרוגניות צריכה להיות מנקודות מבט נוספת ותפיסה "הילד השלם" היא התפיסה שתעמוד בסיס כל תכנית ווחילתה. התלמיד הוא לא רק ילד מפונה אלא עולם ומלויאו, המכיל תמהיל ייחודי של מאפיינים: יכולות, קשיים, עולם משפחתי ותרבותי, תחומי עניין, ניסיון חיים ועוד.

כל התלמידים במרכזיה הקליטה הם תלמידים עם צרכים מיוחדים כתוצאה מהסיטואציה הנוכחיית, אך חלק מהם תלמידים עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים, אשר יש לתת תשומת לב מיוחדת לצרכיהם וליצור מנגנונים שיבטיחו את המשכיות בטיפול ובمعنى .

החינוך היסודי | תכנים ומענים חינוכיים

פדגוגי-לימודי	הפגיעה	רפואי - חברתי
<u>dagshim le-kninit</u> <u>ichudot horah</u>	<u>חשיות בקיום הפגיעה – רצינול</u>	<u>dagshim batan munha rafshi</u> <u>חינוך היסודי</u>
<ul style="list-style-type: none"> מציאות פדגוגית - <u>למידה בזמן חירום</u> ב<u>זמן מלחמה</u> ו<u>חוון</u> 	<ul style="list-style-type: none"> <u>דוגמאות להפגיעה</u> <u>משחקים בהנאה</u> 	<ul style="list-style-type: none"> <u>שיר של יום - שיעורים מוקלטים</u> <u>חרבות ברזל - הצעות לשיח חברתי</u> <u>השראה לנtinyה</u>
<p> <u>חומר למידה במדעים ומתמטיקה</u></p> <p> <u>חומר למידה בעברית ואנגלית</u></p> <p> <u>מרחב פדגוגי - מאגר ייחודות הוראה מתוקשות</u></p> <p> <u>תלמידים עם לקויות למידה ו/או הפרעת קשב ופעלתנות יתר – מענים ייחודיים</u></p>	<p> <u>עלויות הפגתיות – זהירות בדרכים</u></p> <p> <u>ערכת "שחקו אותה" המחלקה לחינוך לחיים בחברה</u></p> <p> <u>אנשים טובים – הצעות לשיח חברתי-רפגי</u></p> <p> <u>ערכת משחקים – שפ'</u></p> <p> <u>מערך מעורבות ואחריות חברתית</u></p> <p> <u>מצגת מעורבות ואחריות חברתית</u></p>	
<p> <u>ספרים וספריות – סיפוריים, ספרים והסctlים – מגאון קשרורים</u></p> <p><u>עלויות מגונות – אגף ספריות</u></p> <p><u>חינוך גופני / אורח חיים</u></p>		

יחידת הבריאות - מערכי שיעור ועלויות מומלצות

מדינת ישראל
משרד החינוך

החינוך היסודי | תכנים ומענים חינוכיים

למידה חז' כיתתית

רציאנוּל

ית劲זה הוראה
על עליים –
מרחבי למידה
ירוקים

דגמים לייחדות
הוראה במרחב
למידה ירוקים

הזרמנויות
ללמידה בחצר
– מאגר
פעילותות

פעילותות מותאמות - מגזר חרדי

תכניות ומענים חינוכיים מותאמים - חמ"ד

החינוך העל-יסודי | מבוא

בעת משבר הפניות ללמידה תליה שלומות (being well) הבסיסית ובפניות הרגשית של הנערים והנערות. לכן, בחזרה לשגרת למידה בחירום, חשוב לחזור באופן הדרגי לשגרות, ולשלב היבטים אישיים-רגשיים, התנסויות חברתיות, למידה ופעילות העשרה. כל זאת תוך שגרות מוכנות – המיצרות יציבות ומאפשרות בניה מחדש של חוסן.

תלמידי העל-יסודי המתבגרים עוברים שינויים משמעותיים בחיהם בהיבטים פיזיולוגיים, קוגניטיביים, חברתיים ורגשיים. על אחת כמה וכמה בני הנוער שהגיעו למרכז הקליטה ונטלו במראות ובאיורים קשים ומטלים. נערים ונערות אלו, שנאלצו להתבגר ביום אחד, היו זקנים לטיעור הן בתמודדות עם הטראות שערכו והן עם בניית חוסן חברתי אליו הם משווים. אלו בני נוער שנעקרו לא רק מהסבירה הפיזית המוכרת, אלא גם מהסבירה הקהילתית והמעgalים החברתיים אליהם השתיכו.

כל תלמיד ותלמיד הם עולם ומלאו. כל אחת ואחד מהם מכיל תמהיל ייחודי של מאפיינים, יכולות, תחומי עניין, ניסיון חיים, מצב רגשי ומשפחתי ועוד. כאשר אנו ניגשים למשימותנו החינוכית חשוב לשמור על גמישות רבה ולבחר את הפעולות יחד עם הנערה והנער, ומתוך הקשבה עצוקה לרצונות ולצריכים שלהם. בקרוב בני-נוער ניתן וכדי לייצר שגרות מרובות בחירה, אך תוך רצף מוכנה, כאשר התוכן החינוכי יקבע לפי העדפת התלמידה וגם על-פי המומחיות של אנשי החינוך הזמינים בפועל תחת מענה.

לפניכם קצר תוכנים ומענים חינוכיים שמכוונים לחתיבת הביניים והחטיבה עליונה, תתקן למידה רב-גילתית וכן התוכנים מוכאים ללא הפרדה בין שכבות הגיל. בשלב ראשון יש דגש על היבטים ותוכנים ש邏輯יים למשך "כאן ועכשיו". בהמשך, יונגים תוכנים מגוונים רבים נוספים במסמך מתעדכן שייעמוד לרשותכם. סדר יום לדוגמה זמן לרשוטכם בפרק ארגון הלמידה והלומדים בחוכרת זו.

מדינת ישראל
משדר החינוך

החינוך ה - על יסודי | תכנים ומענים חינוכיים

תכנים ומענים חינוכיים

חברתי והשרה	לימודי - תחומי הדעת	רפואו וחוון
<p>כוחו של עם וכוחה של קבוצה - ערכות פיעליות מקוונות לשיח קבוצתי, שיתוף במחשבות, עידוד לעשייה חברתיות והגברת תחושת התקווה מניהל חברה ונוצר פעילות בשירים - מסרים של אופטימות ותקווה ושיח בمعالג מניהל חברה ונוצר למידה בשעת חירום - ריכוז תכנים מתוך אתר נוע"מ. פעילויות מקוונות הנוגעות למצב, לאיורע החדש ומגון הפעולות למרחב הקרוב כאן חינוכית לנוער פעילויות וה策ות נוספת של מניהל חברה ונוצר – ראו בחוברת זו.</p>	<p>למידה בזמן חירום בדגש על התמודדות בזמן מלחמה המזיכרות הפדגוגית תכנים ומענים מותאמים לחמ"ד מניהל החינוך הדתי למידה בחירום פורטל פדגוגי חרדי המזיכרות הפדגוגית למידה דיגיטלית בחירום – אגף המגוון הטכנולוגי מניהל החינוך הטכנולוגי חומר למידה במדעים לחט"ב המזיכרות הפדגוגית חומר למידה בעברית, ערבית ואנגלית לחט"ב המזיכרות הפדגוגית صبיבות תוכן דיגיטלי פתוחות לשעת חירום המזיכרות הפדגוגית (אפק, גלים וכו'). ערכו סינון לפי שלב גיל)</p>	<p>כליים ופעולות לחיזוק כוחות ולניהול שיח רגשי לתלמידים ולצדות החינוכי השירות הפסיכולוגי ייעוצי (שפ"י) שיח חינוכי תוקר עם תלמידים ומודל מעש"ה השירות הפסיכולוגי ייעוצי (שפ"י) זהירות בדרכים פעילותות הפה המנהל הפדגוגי עקרונות ודגשים נוספים של שפ"י – ראו בחוברת זו</p>
<p>אורח חיים בריא</p> <p>המלצות וריעונות ישומים לפיעילות גופנית בשעת חירום יחידת הבריאות והפיקוח הארצי על החינוך הגוףני</p>	<p>סביבות תוכן דיגיטלי פתוחות לשעת חירום המזיכרות הפדגוגית תלמידים עם לקויות למידה / או הפרעת קשב ופעלתנות יתר – מענים ייחודיים</p>	<p>מענים דיגיטליים למידה מרוחק</p> <p>מגון מענים דיגיטליים ללמידה ותגובהם בהתאם לשעת חירום</p> <p>מקוונים בשביילן שירותי טכנו-פדגוגיים פרטיים וקובצתיים לצוותי הוראה</p>

החינוך הטכנולוגי

המטרה: בניית שגרה מקדמת חוסן באמצעות חזקה ללימודים.

היעד: שמירת מוטיבציה ללמידה אצל תלמידי החינוך הטכנולוגי שלא נמצא במקומות.

החינוך הטכנולוגי מבוסס על למידה סביב פרויקטים. לצד שילוב הkniyah הידע, המיומנויות והערכות, מושם דגש על למידה עצמית, תוך כדי העמקה בתכנים הרלוונטיים לעולמו של כל תלמיד בכל מגמה והתחמות. בגישה פדגוגית זו יש את היכולת לחזק את המוטיבציה ללמידה ולשמור את המשכיות הלמידה.

למידה דיגיטלית בחירום

המרחב הפדגוגי של כל מגמה עודכן ומעודכן בימים אלו, על מנת לתת מענה ללמידה מרוחק וללמידה במרכזים של האוכלוסיות המפונות.

אתרי תוכן של כל המגמות הטכנולוגיות
ומוט"ל בנתיב הטכנולוגי

חינוך מיוחד

מכוא

- בעת מצב חיים עשויים להתבטא בירור שאת קשיים קוגניטיביים, שפטיים-תקשורתיים, רגשיים והתנהגותיים.
- חשוב לתת את הדעת על השונות הקיימת בין המוגבלויות לצד קווים, המשותפים לכל התלמידים וכן על תפקוד התלמיד בסביבות השונות.
- חשוב לאפשר לתלמידים עם מוגבלויות להשתתף בפעילויות של יתר בני גילם, ולצד זאת להפעיל שיקול דעת לגבי קיום פעילותות נפרדות, בהתאם להעדפות התלמידים וליקולותיהם ובתיוום עם הוריהם ומשפחותם.
- ניתן להיעזר בשיטת הגורמים המפוארת בקשר זה במתן מענה עבור ציוד לתלמידים במרכז קליטה למפוניים.**
- יש לראות את המידע המוכא בפרק זה כחלק בלתי נפרד מהמידע בפרקדים הדנים בשלבי הגיל ובאוכלותות השונות.

עקרונות רוחב בעשייה החינוכית

- ✓ גישה מכובדת לאיל הcronologi, תוך התאמת ההוראה לרמות התפקוד
- ✓ קידום השתלבות, עצמאות, אוטונומיה ומיצוי CISORIM ויכולות
- ✓ הגברת הנגישות לעשייה הלימודית והחברתית של בני הגיל
- ✓ הנגשת הלמידה בהיבט הפיזי, הטכנולוגי, הקוגניטיבי והתוכני
- ✓ שיתוף התלמיד והעמקת מעורכותו בתחום החינוכי והטיפולי
- ✓ הייעצות בגורם מקצוע ועבודת צוות רב-מקצועי
- ✓ קיום תקשורת רציפה עם הורי התלמיד ומשפחותו במגוון דרכים

חינוך מיוחד

דגשים למצב החירום

- ✓ קיום רצף חינוכי וטיפולי ב佗ר שמיירה על קשר עם הוצאות במוסד החינוכי
- ✓ שכו התלמיד לומד בשגרה, ככל שמתאפשר
- ✓ חשיפה מוקדמת של התכנים הקשורים למצב החירום
- ✓ מתן כלים להתמודדות מיטבית ומעצימה
- ✓ חיבור לעולמו האישי של התלמיד – למשפחה, להילתו, לסבירתו הנוכחית, לחוויותיו
- ✓ שימוש דגש על ערכים חיוביים שעלו באירועים השונים, כגון עזרה הדידית, תקווה ואופטימיות, וכן על עוגנים ורגשיים שיקלו על ההתמודדות
- ✓ זימון אפשרויות להבעת רגשות ומחשבות באמצעות המותאמים לתלמיד – בעל פה, בכתב, בכלים אמנותיים וכיוצא באלה

להרחבة

- [אסטרטגיות להתאמת ההוראה](#)
- [הנגשת ההוראה המקונה לפי מוגבלות](#)
- [חומר למידה וסביבות תומך לתלמידים ברמות תפוקה שונות](#)

חינוך מיוחד | תכנים וمعنى חינוכיים

חומרים להוראה ולהזקק החוסן - בסמלים

- מלחמת חרבות ברזל - הסבר בסמלים
- אתר ללמידה בסמלים, פאני יצחק
- יוגה בסמלים
- לוח רגשות בשפה הרוסית ולריה גמליאל, מרימ אוחיון - מתי"א רן
- מה מרגיע בשפה הרוסית ולריה גמליאל, מרימ אוחיון - מתי"א רן
- מילון וכלי התחנחות בזמן אזעקה
- AIR מתחנחים שכוכעים
- AIR נראים שכוכעים
- לוח רגשות מרימ אוחיון מתי"א רן
- מה מרגיע? מרימ אוחיון מתי"א רן
- זיהוי רגשות
- רגשות לבב

סביבות מקוונות וסרטוניים

- משדרים לשגרת חרום בגיה"ר בעברית ובערבית
- סביבות תוכן דיגיטליות לשעת חרום
- אפליקציית סיפור חברותי
- כלנו נפגש בקרוב – סרטון הרגעה לילדים הган על המלחמה, מרימ אוחיון מתי"א רן
- סרטון הסברה לילדים בזמן מלחמה, ילדי הברzel
- טייל הטיל – סרטון
- חומרים מקוונים לתלמידים עם קשיים קוגניטיביים משמעויותם להתמודדות במצבי חירום

824

פעילות הפגה וחוסן לגיל הרך

- התגעגעתי – כמה כיף להיפגש - אgf שפ"
- מגמישים את הגוף – מרחיכים את הלב.
- בעברית ובערבית, אgf הגיל הרך
- מרגישונים – סביבה מתוקשבת בנושא
- רגשות - מתי"ח
- מתווה לשיחה טלפוןית של גנטה/מטפלת עם ילד - אgf שפ"
- יש מלחמה בארץ שלנו - לאה קופמן ובת חן ברל
- "הולכים לגן אחר" – סרטון לילדים במרכזי מפוניים, מרימ אוחיון, מתי"א רן

חינוך מיוחד | תכנים וمعنى חינוכיים

חומרים הוראה ופעילויות לתלמידים בתפקוד בינוני וגבוה - להרחבה

- [מרחב פדגוגי, למידה משולבת דיגיטלי בחירום](#), פורטל עובי הוראה
- [למידה מרוחק בחירום בחינוך המאוחד](#)
- [הכוורת, למידה בחירום](#), משרד החינוך
- [ריכוז מידע וחומרם לשעת חירום בחינוך המאוחד](#)

478

ספרים ופעילויות בעקבות ספרים

- [ספריית מכתבת אלפאנו](#) – בערבית
- [חבר מכיא חבר](#) – דפנה שטורי. ספריית פיג'מה והאגף לאיל הרק
- [הקיופוד שאמר מהו אכפת](#) – נרי אלומה, ספריית פיג'מה והאגף לאיל הרק
- [פעם היה ילד שלא רצה לישון לבדו](#) – מירה מאיר, ספריית פיג'מה והאגף הгляיה"ר
- [סיפור חברתי ברוסית](#) – מותיא רן

- [אתר עברית](#) - קישורים להורדת ספרי קריאה חינם והצעות לפעילויות שירת הטראיגר, לילך קיפניס להיות גיבור-על, ד"ר מירי בר-הלהפרין גברת תקווה, מר ממ"ד ובברת עזרה, מרכז ספרא, אונ' חיפה
- [אתכם בכיתת](#) – פעילות מספרית פיג'מה, מצגת ספרית פיג'מה – התאמות לחנ"מ, אגף חינוך מיוחד

חומרים למידה בשפה הערבית

- [كيف أهدأ؟](#) – الحرب (الغرفة الآمنة)
- [كيف يمكنني تهدئة نفسي](#) [PDF] – الحرب (لماذا نحن في البيت)
- [متى أعود للمدرسة](#) – أين تشعر؟ ماذ تشعر؟
- [وثيقة التواصل بالعربية مع رموز](#) – شدة الشعور - مع استراتيجيات
- [סיפורים חברתיים בשפה العربية](#) – كعكة شوكولاتة

אוכלוסיות מיוחדות | מענים ייחודיים ועקרונות

תלמידים מוחונים ומצטיינים | 1/2

המייטבויות הפסיכולוגיות של הילד המוחון תלואה ביצירת סביבה חינוכית לימודית מתאימה,

הבריאות החברתית והרגשית שלו, קשורה בקשר ישיר למtan מענה לצרכים הקוגניטיביים שלו.

התלמידים המוחונים ומצטיינים הינם בעלי יכולות ומאפיינים ייחודיים, אשר מוצאים מקצים בזמןי חיים. הם זוקקים למענה חוליסטי מותאם: קוגניטיבי, רגשי וחברתי בשגרה וביתר שאת בעלות חיים.

יש חשיבות רבה לגילות רגשות למאפיינים ייחודיים: רגשות יתר; פער בין יכולות קוגניטיביות ליכולות רגשות; צורך לחקור, להשיא ידע ולזרת לעומקן של בעיות אשר עשויים לגרום לחשיפה לתוכנים ולהסקת מסקנות המסכנת את חוסנם ובריאותם הנפשית.

יש להתייחס למידע המובא כאן כחלק בלתי נפרד מהמידע המובא בפרק המתייחס לשלביו הגיל השוניים.

אוכלוסיות מיוחדות | מענים ייחודיים ועקרונות

תלמידים מחוננים ומצטיינים | 2/2

הנחיות ל标的ה עם אוכלוסייה ייחודית זו בשעת חירום, על פי העקרונות הпедagogיים מחזקី החושן:

- להמשיך ככל הניתן את הלימודים בתכניות ייעודיות המופעלות על ידי המחווזות והאגף לתלמידים מחוננים ומצטיינים. במרכז המחוננים והמצטיינים פועל צוות המכיר את התלמידים וזמן לחת מענה גם במרכז הקליטה.
- לאפשר למידה בחברת תלמידים הדומים להם, חברת השווים, בلمידה רב גלית.
- לספק לתלמידים תכנים ופעילות לימודיות מאתגרות בהתאם לכיקולותיהם הגבוהות.
- לאפשר לתלמידים אוטונומיה בבחירה תחומי הדעת, קצב הלמידה ושותפי הלמידה.
- לאפשר לתלמידים להיות פעילים ויוזמים בעבור עצמם ובבעור אחרים בסביבתם, ולעודד אותם להעלות רעיונות, המצאות, ופתרונות יצירתיים לביעות היומיומיים.

[מבחן דיזנסון – הזרוע החינוכית של מכון
ויצמן](#)

[שלוח באחהבה](#)

[תרבות יהודית ישראלית – חומר עזר
והעשרה](#)

[המחון 7/24](#)

[שיעור פתוח](#)

אוכלוסיות מיוחדות | מענים ייחודיים ועקרונות

נוער בסיכון

חלק מהילדים והנוער ש标语ים למרכז המפונים מצויים על הרץ הסיכון. בנוסף למתח ולחדרה המתעוררים לאור המצב, הניתוק מהסביבה הביתה ולעתים גם חווית טראומטית עלולה להביא לקשה תפקוד ומצוקה רגשית. על כן, הדגש בפעולות החינוכית הוא על המעבר מחוסר אונים לחששה של שליטה ויכולת להשפיע על המצב. מעבר מחוסר אמון ליצירה של קשרים משמעותיים. תפיסת הפסיכוגיה הטיפולית מיועדת לתת מענה לקשה אלה באמצעות הוראה מותאמת ומתן דגש על מידת מקדמת חוסן ומעוררת תקווה. לצורך כך יש צורך בהצמדת מבוגרמשמעותי עבור כל ילד או נער, בהתאם תוכניות למידות בתחום העניין, ביצירת סביבה מכילה ומאתגרת אשר מפעילה את הלומדים ויוצרת עבורם חוויות הצלחה ומשמעות. עומס רגשי ומצבי דחק מביאים להצפה רגשית. מידת משמעותית מאפשרת ליצור איזון וויסות של רגשות אלה, לתעל את התחששות בכיוונים יצירתיים ולהפוך את הקושי והאתגר להזדמנויות ליצירת קשרים והצבת אופק.

[מודלים לעבודה עם ילדים ונוער בסיכון](#)

אוכלוסיות מיוחדות | מענים ייחודיים ועקרונות

עלים חדשים

החומרים המצורפים הינם למורים / מדריכים המלמדים את העולים החדשניים והוותיקים. תלמידים ביסודי, חטיבת הביניים, החטיבה העליונה והמכוברים. הקישור חם ומתחדך מיד' יומם (בעיקר בגוגל קלאסרום) ישנה חלוקה לגילים השונים והצעות לפעילויות רגשיות בעקבות המלחמה.

[חומרים מותאמים לאוכלוסיות העולים](#)

478

[ערכת פעילות לחג הסיגד לתלמידים
עלים ולבני עולים](#)

מדינת ישראל
משרד החינוך

עקרונות חברתיים- לאומיים ומענים חברתיים-קהילתיים

מין היל חברה ונוער

עקרונות חברתיים - לאומיים | מינהל חברה ונוער

חמידה ערכיים מרכזים לחיזוק חסן חברתי לאומי:

מעורבות ואחריות חברתית

ביסוס מערכת החינוך עומד הרצון לטפח מעורבות בח'י החברה בישראל, נוכנות מלאה תפקדים במסירות ובאחריות, עזרה הדידית, התנדבות, תרומה לקהילה וחתירה לשווון ולצדק חברתי במדינת ישראל.

אהבת הארץ

חיזוק האהבה ותחושת השתייכות לארץ, לעם ולמדינה וסייע ביצירת רקਮת יחסים חיובית בין היחיד לבין תחושת השתייכות לארץ, חיבור לסביבה, אהבה לטבע ונוכנות למילוי חובות חברתיות לאומיות באמצעות יצירת היכרות חוויתית בין התלמיד לארצו: הנוף, הטבע, האדם, מורשת העם, המפעל הציוני ומדינת ישראל.

זהות ושיכוכות

רב-תרבותיות היא מציאות קיומית במדינת ישראל. כדי להגיע ליציבות וליצירת מפרק משותף לכל אזרחיה, החברה הישראלית חייבת להגן על זכותו של כל אזרח להעניק את זהותו, להכיר את מורשתו ותרבותו הייחודית, ובה בעת להבליט את המשותף, לתת כבוד לכל אדם ולדאוג לשווון הડמנויות.

מנהיגות נוער וצעירים

מתן אפשרות לבני הנוער לפתח כישורים ומילומניות של הובלה ולהתנסות בתפקיד מנהיגות בבית הספר, בישוב ובקהילה. מחקרים מלמדים כי התפתחותו של מנהיג היא תחיליך למידה לאורך כל החיים.

מחויבות למדינה

פיתוח המוטיבציה של בני הנוער לשירות ממשמעתי וחיזוקה והכנת בני הנוער שירות חלק ממימוש חוכה אזרחית ומגלי אזרחיות אישית, חברתית ולאומית. פרק זה טומן בחוכמו את ההבנה כי הנוער לוקח אחריות לא רק על חייו הפרטניים אלא גם על החברה והמדינה.

معنىים חברתיים - מינהל חברה ונוער

איך בונים קבוצה?

קבוצת אינה בניית מלאיה. תהליכי בניית הקבוצה חשוב מאוד ליצירת מסגרת מסודרת ומוגנת ולהפגת החששות של המשתתפים, ומשום כך עליו להישנות בשלבים מתוכננים היטכ:

קביעת כלליים: הכללים ייקבעו בהתאם לציפיות. הכלליםאפשרים למשתתפים להרגיש בטוחים וМОוגנים ומאפשרים למנהל, קיום פעילות מסודרת בהמשך. הכלליםanelוים לאורך כל הפעולות, וניתן להזירים לפיצור.

תיאום ציפיות: תיאום בין הרצונות האישיים של המשתתפים, בין רצונותיהם קבוצה ובין הרצונות המנהלים. בשלב זה, כדי לאפשר למשתתפים להביע את תחשויותיהם ולהרגיע את חששותיהם.

היכרות: ההיכרות בקבוצה היא תהליך. ככל שמעמיקים את ההיכרות, כך חברי הקבוצה חושפים את עצם יותר. ההיכרות מדגישה את הייחודיות שככל אחד, את המשותף לכלם ואת תחמותו של כל אחד לארגון הקבוצתי. בנוסף, חשוב לעסוק ביתרונות שיש בעובדה קבוצתית ולזהן בחשיבותה של הקבוצה.

معنىים חברתיים - קהילתיים | מינהל חברה ונוער

כללי למידה חברתית בקבוצה

התאמה לשלב ההתפתחותי של הקבוצה והאקטואלי - נוכחי

הקבוצה היא מקור ללמידה חברתית ולהתפתחות אישית. הפעילות צריכה להתבצע בהתאם לאינטראקציות החברתיות ולהתנסויות המשותפות. יש להתאים את הפעולות לשלב ההתפתחותי של הקבוצה, תוך שימוש חדש להתרחשויות ולמצב של החיים בחברתיים-קהילתיים של החברים בה.

גיוון מתודים, משוחך וחוויה

הפעולות מאופיינת בגיוון מethodים וכשיטות בדרכי תקשורת רכובות הנוטנות מקום לאינטיגניציות מרובות של המשתתפים, בפעולות חוויתית ומהנהה שתרומה תרומה אישית וחברתית ובשים רפלקטיבי בעקבות המשחק יסייע בהבנה וברכישה של מיומנויות חברתיות.

הטמעת ערכים והמשגה

המטרה החינוכית של הלמידה בקבוצה היא להטמע ערכים באמצעות הפעולות ולהביא לכך שערכים אלו יתבטאו בהתנהגויות. תהליך זה דורש תיווך והמשגה: פרשנות מילולית של המושגים הנלמדים, הטמעתם באמצעות חוויה התנסותית ושאלת שאלות רפלקטיביות לעיבוד חווית הלמידה.

ביטחון ובטיחות - יש לפעול בהתאם להוראות חוזרי מנכ"ל ולהנחיות פיקוד העורף!

معنىים חברתיים - מינהל חברה ונווער

טיפוח מיומנויות חברתיות להתנהלות בקבוצה

פערות בקבוצה דורשת מיומנויות רבות. המרכזיות שבהן: הקשבה, יצירת קשרים חברתיים, עצמאות לצד היעזרות, קבלת השונה.

חברות היא תופעה פשוטה לכארה, אך למעשה חשוב להתבונן בקשרי חברות, לעמוד על הגורמים המכניים קשורים אלו, לחזק התנהוגות חיובית ולפתח מיומנויות של יצירת קשרים חברתיים. כדי להפיק את המרב מפעולות הקבוצה, חשוב לעסוק ביחס שבין עצמאות ובין יכולת לבקש עזרה – יכולת חשובה ללמידה ולהתפתחות שאינה באה על חשבון עצמאות אישית. קשרים תקינים בקבוצה דורשים שילוב בין עצמאות חברי הקבוצה ובין יכולתם להיעזר זה זהה.

קבלת الآخر כל קבוצה מורכבת מפגוון של אנשים, בכל אחד ייחוד ואני אחד דומה לאחר. כדי ליצור לצדות קבוצתית, חשוב שכל חברי הקבוצה יצטו ליחס מכבד, גם ובמיוחד במקרה שהם חריגים מהיתר

הקשבה היא פעולה יומיומית, עם זאת מורכבת עד כדי כך שכולם מתתקשים בה. הקשבה عمוקה ומודעת ניכרת בתגובה המקשיב לנאמר ובשפת גופו, היא מעודדת את הזולת בספר, מחזקת חברות ומנעת מקרים של חוסר הבנה ושל חוסר נעימות. יצירת אווירה של הקשבה בקבוצה מעודדת כבוד הדדי, פתיחות והבעת רגשות וreuונות, מסייעת בגישה ומגבירת מוטיבציה.

معنىים חברתיים - קהילתיים | מינהל חברה ונוער

איז איר עושים את זה?

לפניכם פנקס בו מפורטות פעילויות ליישום תהליכי של **בנייה הקבוצות על פי השלבים שצוינו לעיל**.

הפעילויות המוצעות כוללות מגוון רחב של מתודות וכליים של למידה חברתית המותאמת לאוכלוסיות מגוונות ורב גילאיות ומאפשרת פעילות חינוכית, חברתית והפגתית, תוך מתן ביטוי לתחושים, מחשבות ומחדים.

הפעילויות המוצעות הן מודולריות, כל משתמש יוכל לבחור פעילות על פי צרכיו: תפקידו, אוכלוסיית היעד, מקום הפעולות, זמן הפעולות, אופי הפעולות, נושאי הפעולות ומטרותיה החברתיות, החינוכיות וההפגתיות.

ערכות לפעילויות חברתיות - מינהל חברה ונווער

83%

כוחו של עם וכוחה של קבוצה – מקבץ פעילות שמטרטן
לאפשר שיח חברתי

ערכת קלפים שמטרטנה לאפשר הצפה של תחושים,
מחשבות ושאלות שעולות בעת הזאת (חט"ד)

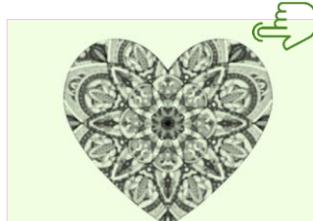
נאום בידין – קובץ הכלול קטיעים מהנאום המכונן של נשיא
גו' בידין ושאלות לדין/לשיח קבוצתי למערך האינטראקטיבי

ערכת פעילות למרחב הפתוח – של"ח וידיעת הארץ

חוברת פעילות חינוכית חברתית לילדיים – מלחמת
"חרבות ברזל" (מותאמת לחברת חרדית)

ערוכות לפעילויות חברתית - מינהל חברה ונוער

"מתגייסים ומסבירים" - פעילות שטרוריה לעורר מודעות לגבי חשיבותה של הסברה לאומית בשרות הכלל ובידי בני נוער בפרט, לעודד את בני הנוער לקחת חלק בהסברת האלומית ולדון בדרכים ובעקרונות של הסברה לאומית נכון. **יחידה 1 ייחידה 2**

474

מיזם נוב"ה - נוער בחזית ההסברת הישראלית - המיזם הינו שיתוף פעולה של משרד החינוך, מינהל חברה ונוער עם משרד התפוצות והמקבץ באנטישמיות, משרד החוץ, ארגון "גשר" והמרכז לדיפלומטיה ע"ש גدعון מאיר. 500 בני וبنות הנוער הצטרפו וחולקו לקבוצות עצודה, בליווי צמוד של אנשי מקצוע, וכבר הפשילו שרווילים והחלו לפעול בחזית ההסברתית. תלמידים המעניינים להצטרף יכולים להשאיר הודעה **בפייסבוק של מינהל חברה ונוער**.

475

הערכה "רוח הישראלית, חוסן חברתי ותקווה" כוללת מערכי שיורי חברה שעוסקים בחוסנה של החברה הישראלית, בסוגיות הישראלית ובקווה. **עלרכה האינטראקטיבית**

476

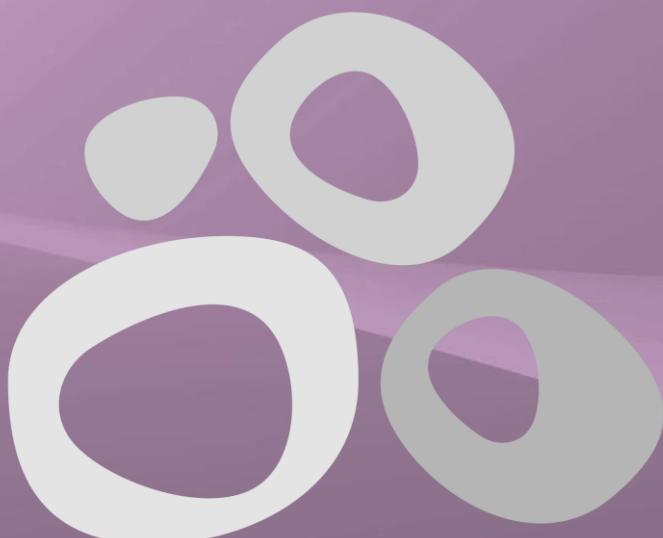
הצעה לטקס לזכרם של הנרצחים, הנופלים, תפילה לשלום הפציעים ולהשכתם של כל החטופים, השכויים והנעדרים בריאים ושלמים ושכל הלוחמים שלנו בכל רוחות הביטחון יחרזו הביתה לשлом.

מדינת ישראל
משרד ההיינץ

חומרים מרכז הפסג"ה

מדינת ישראל
משרד החינוך

יחד ננצח!

הפסגות מציאות

**מרכז פסגה
מודיעין**

**מרכז פסגה
ראשון לציון**

מרכז פסגה עכו

מרכז פסגה לוד

**מרכז פסגה
טמרה**

**מרכז פסגה
חולון**

**מרכז פסגה
שפרעם**

**מרכז פסגה
צפת**

**מרכז פסגה
אזור כרמיאל
משגב**

**מרכז פסגה
מזרח ירושלים**

**מרכז פסגה
פקיעין**

**מרכז פסגה
בנימין**

**מרכז פסגה
אלעד**

**מרכז פסגה
מודיעין עליית -
חרדי**

**מרכז פסגה
ירושלים - חרדי**

**מרכז פסגה
ראש העין**

מדינת ישראל
משרד החינוך

יחד ננצח!

הפסגות מציאות

מרכז פסגה
 אשדוד

מרכז פסגה
 נהריה

מרכז פסגה
עפולה

מרכז פסגה
 נתיבות –
התאמת לחדרי

מרכז פסגה
 ירכא

מרכז פסגה
 צפת – התאמת
לחדרי

מרכז פסגה תל
אביב-יפו

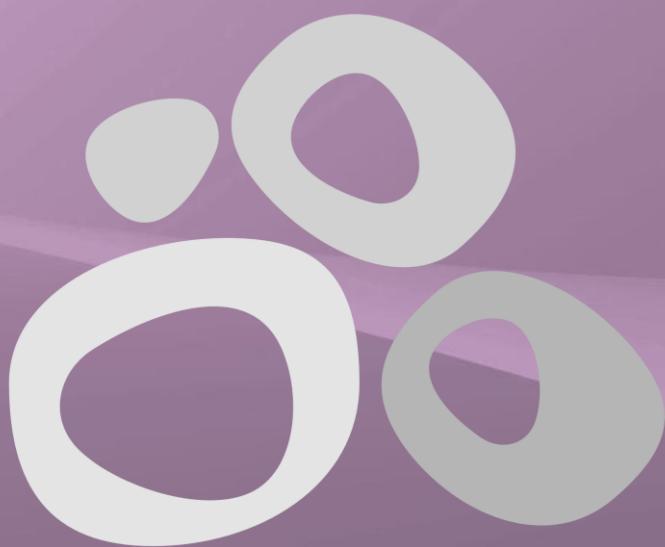
מרכז פסגה בית
שםש – התאמת
לחדרי

מדינת ישראל
משרד החינוך

נספחים

נספחים

נספח מס. 1 –

הצעה לסדריות פדגוגיות וארגוני

נספח מס. 2 –

כל לכוון סרגל המאמצים של צוותי
ההוראה

נספח מס. 3 –

נהל מתנדבים

נספח מס. 4 –

ספרי לימוד דיגיטליים לכל שכבות הגיל
פתוחים לשימוש

נספח מס. 5

חוברת עטופים באהבה בשפה הערבית

תודות

ייזום הרעיון

- **חברת Deloitte**, תודה מיוחדת לנעה בן אריה ולאג'ר סירוטה.

עריכה לשונית

- **נילי גרבך**

אינה זלצמן, סמנכ"לית בכירה ומנהלת המינהל הפדגוגי
טל יניב, מ"מ יו"ר המזוכירות הפדגוגית

יעוץ והנחה מקצועית

אתי סאסי, סganית בכירה לסמינכ"לית המינהל הפדגוגי

הגאה והתייחסויות

איילת דלוות, ראש תחום מפקחים, אבני ראה
סירי נבון, סganית בכירה לסמינכ"לית המינהל הפדגוגי

ניהול התהילה

הדים רכלבסקי, מדריכת ארצית במינהל הפדגוגי
נעמי חזן, מדריכת ארצית במינהל הפדגוגי

ועדת ההיגוי

אתי סאסי, סganית בכירה לסמינכ"לית המינהל הפדגוגי
הדים רכלבסקי, מדריכת ארצית במינהל הפדגוגי

נעמי חזן, מדריכת ארצית במינהל הפדגוגי

מייל אנגלרט, אורית ברג, השירות הפסיכולוגי ייעוצי, המינהל הפ

מירב תורג'מן, אגף לגיל הרך, המינהל הפדגוגי

מוריה טלמור, אגף לחינוך יסודי, המינהל הפדגוגי

מייל רליי, **מייל רם**, אגף לחינוך על יסודי, המינהל הפדגוגי

על בכיר, **צינה יואלי**, **חגי אריה-עמ**, **יואל לין**, אגף חינוך מיוחד,

יפעת מנש��ו, מדריכת ארצית, המינהל הפדגוגי

אורית לוריא כהן, סganית מנהל אגף זה"ב, נגישות ואורה חיים בטוח.

ד"ר אהרון שחר, **טיילר שירית**, **עינת קרייצמן**, אגף המדינות המדעיות
טכנולוגיות, המינהל לחינוך טכנולוגי

קרן דדייה, **עינת אוחזין**, המזוכירות הפדגוגיות

רות קנוולר, **טל כהן אורנשטיין**, מינהל חברה ונווער

אנו מודים לכל השותפים
השווים שלקחו חלק
בהפקת חוברת זו בזמן
קצר עם המן רצון לתת
את המענה המתבקש
לעוסקים במלאכה
החשובה של החינוך
במרחב החינוך במרכז
הקליטה

